

Οι Μακρο-Προληπτικές Εκτιμήσεις στη Νομοθεσία της ΕΕ για τις Κρατικές Ενισχύσεις, την Ανάκαμψη και Εξυγίανση των Πιστωτικών Ιδρυμάτων

Ηρωφίλη Πεγλιβανίδη, διδάκτορας του Πανεπιστημίου της Ζυρίχης, δικηγόρος

1. Εισαγωγή

Το ερώτημα που εξετάζεται με την παρούσα μελέτη είναι αν χρειάζεται και πως μπορεί να ενισχυθεί η μακροπροληπτική εποπτεία στην Ευρωπαϊκή νομοθεσία για τις κρατικές ενισχύσεις, την ανάκαμψη και την εξυγίανση των πιστωτικών ιδρυμάτων.

Μολονότι σημαντικά μέτρα, έχουν ληφθεί στην Ευρωπαϊκή Ένωση, ιδίως μετά το 2007, για την ενίσχυση της εποπτείας και την αποφυγή κρίσεων, η συζήτηση για την αποτελεσματικότητα των Ευρωπαϊκών εποπτικών μηχανισμών είναι ένα ζήτημα που απασχολεί διαρκώς, και ιδιαίτερα μετά τη πτώχευση της Sberbank Europe το 2022 και τις πτωχεύσεις της Silicon Valley Bank (SVB) και της Credit Suisse το 2023.¹

¹ Η πτώχευση της SVB οφειλόταν στο μέγεθος και την πολυπλοκότητα της τράπεζας, σε κακοδιαχείριση και στις αδυναμίες των εποπτικών αρχών να διασφαλίσουν ότι η τράπεζα θα έλυνε έγκαιρα τα προβλήματά της. Βλ. Board of Governors of the Federal Reserve System, ' Re: Review of the Federal Reserve's Supervision and Regulation of Silicon Valley Bank ' (Board of Governors of the Federal Reserve System, (2023) < <https://www.federalreserve.gov/publications/files/svb-review-20230428.pdf>> accessed 1 November 2022, p. 1.

Η πτώχευση της Credit Suisse, η οποία σημειώθηκε λίγες ημέρες μετά την πτώχευση της SVB, προκλήθηκε από το μακροχρόνιο αρνητικό κλίμα για την αξιοπιστία της τράπεζας, ένα κλίμα που συνδεόταν άρρηκτα με κακοδιαχείριση. Σειρά σκανδάλων οδήγησε (αναφέρομαι ενδεικτικά στο σκάνδαλο με το Βουλγαρικό καρτέλ ναρκωτικών και στο σκάνδαλο Mozambique), οδήγησε, το 2023, στην εξαγορά της Credit Suisse από την UBS Group AG. Παρότι στην περίπτωση της Credit Suisse δεν εντοπίστηκαν εποπτικές παραλείψεις, οι εποπτικές εξουσίες της αρμόδιας εποπτικής αρχής (Swiss Financial Market Supervisory Authority (FINMA)) είναι περιορισμένες σε σύγκριση με τις αντίστοιχες των ευρωπαϊκών εποπτικών αρχών και που ενδεχομένως εξηγεί την αδυναμία αποτελεσματικής πρόληψης και εποπτείας. Paul Carrel, 'Credit Suisse found guilty in cocaine cash laundering case' (Reuters 2022) <<https://www.reuters.com/business/finance/court-convicts-credit-suisse-money-laundering-case-2022-06-27/>> accessed on 17 February 2024; Manuel Mucari, Kirstin Ridley, Sam Tobin, 'Explainer: Why has Mozambique sued Credit Suisse over the 'tuna bonds'?' (Reuters 2023) <<https://www.reuters.com/business/finance/why-has-mozambique-sued-credit-suisse-over-tuna-bonds-2023-09-29/>> accessed on 17 February 2024. For a more detailed chronology of Credit Swiss's demise see Seraina Grünewald, 'The emergency takeover of Credit Swiss (EBI Debate, 30 May 2023) < [20230530 The-rescue-merger-of-Credit-Suisse-Seraina-Grunewald.pdf \(ebi-europa.eu\)](https://www.ebi.europa.eu/20230530-The-rescue-merger-of-Credit-Suisse-Seraina-Grunewald.pdf)> accessed on 29 February 2024; Christos Gortsos, 'Preventing a New Global Financial Crisis Amidst the Current 'Inflation Crisis' and the Spring 2023 Bank Failure Episodes' (2023) <https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=4454997> accessed 22 July 2023, p. 6-10.

Η πτώχευση της Sberbank Europe AG και των θυγατρικών της οφειλόταν στη μείωση της αξιοπιστίας της Τράπεζας λόγω του πολέμου της Ρωσίας με την Ουκρανία και τη λήψη ως εκ τούτου από το Συμβούλιο στις 28 Φεβρουαρίου 2021 σειρά μέτρων που περιόριζαν τις συναλλαγές της ΕΕ με τη Ρωσία. Καθώς η αξιοπιστία της Sberbank Europe AG και των θυγατρικών της μειωνόταν, σημειώθηκε αύξηση της εκροής κεφαλαίων με αποτέλεσμα να εξεταστεί υπό το πλαίσιο που θέτει ο SRMR η εξυγίανσή τους. Christos Gortsos, 'The EU's Restrictive Measures on the Russian Central Bank: Some Financial Stability Perspectives in the Light of the Sberbank Cases' (2024) https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=4702482 accessed 22 February 2024.

Η εισήγηση συμβάλλει στη συζήτηση για αποτελεσματικότερη εποπτεία, εξετάζοντας την Ευρωπαϊκή νομοθεσία για την ανάκαμψη, την εξυγίανση και τις κρατικές ενισχύσεις υπό το πρίσμα της εκτίμησης από τα αρμόδια όργανα των μακρο-προληπτικών επιπτώσεων, δηλαδή των επιπτώσεων στις αγορές εξαιτίας συστημικών κινδύνων.²

2. Η έλλειψη μακρο-προληπτικών εκτιμήσεων

Η Οδηγία 2014/59/ΕΕ για την ανάκαμψη και εξυγίανση των τραπεζών (BRRD II) και ο Κανονισμός (ΕΕ) 806/2014 για τον ενιαίο μηχανισμό εξυγίανσης (SRMR) παρέχουν το πλαίσιο για την ανάκαμψη και την εξυγίανση των τραπεζών στην ΕΕ. Η ανάκαμψη είναι μια εσωτερική διαδικασία που αποσκοπεί στην αποκατάσταση της χρηματοοικονομικής θέσης της τράπεζας.³ Η διαδικασία αυτή εποπτεύεται από τις αρμόδιες Αρχές. Η εξυγίανση, σε αντίθεση με τη διαδικασία ανάκαμψης, χρησιμοποιείται όταν μια τράπεζα: α) πτωχεύει ή ενδέχεται να πτωχεύσει, β) τα μέτρα του ιδιωτικού ή του δημόσιου τομέα, συμπεριλαμβανομένων των μέτρων ανάκαμψης, δεν μπορούν να αποτρέψουν αυτήν τη πτώχευση και γ) το δημόσιο συμφέρον υπό τη μορφή πλήρωσης ενός ή περισσότερων στόχων εξυγίανσης⁴ υπαγορεύουν την εξυγίανση της τράπεζας αντί της εκκαθάρισης με τις «φυσιολογικές διαδικασίες αφερεγγυότητας».⁵

² Οι συστημικοί κίνδυνοι έχουν τα εξής χαρακτηριστικά: 1) επηρεάζουν αρνητικά την αγορά στο σύνολό της, εξαιτίας διατάραξης της ανάπτυξης και της σταθερότητας των αγορών και 2) απορρέουν από τη διασύνδεση μεταξύ χρηματοπιστωτικών συστημάτων και μεταξύ χρηματοπιστωτικών συστημάτων και της αγοράς. Υποστηρίζεται ότι στους συστημικούς κινδύνους εντάσσεται και ο κίνδυνος για τον ανταγωνισμό εξαιτίας της πτώχευσης των πιστωτικών ιδρυμάτων.

Group of Ten, *Report on Consolidation in the Financial Sector* (Chapter III, Group of Ten 2001); ECB, 'ECB Glossary' (ECB, 2022) <<https://www.ecb.europa.eu/services/glossary/html/act4f.en.html#:~:text=The%20condition%20in%20which%20the%20financial%20system%20%E2%93,the%20allocation%20of%20savings%20to%20profitable%20investment%20opportunities.?msckid=a32db2dde4bf11eca4f89057a1b96e2c>> πρόσβαση την 20 Φεβρουαρίου 2024.

³ Οδηγία 2014/59/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τη θέσπιση πλαισίου για την ανάκαμψη και την εξυγίανση πιστωτικών ιδρυμάτων και επιχειρήσεων επενδύσεων και για την τροποποίηση της οδηγίας 82/891/ΕΟΚ του Συμβουλίου, και των οδηγιών 2001/24/ΕΚ, 2002/47/ΕΚ, 2004/25/ΕΚ, 2005/56/ΕΚ, 2007/36/ΕΚ, 2011/35/ΕΕ, 2012/30/ΕΕ και 2013/36/ΕΕ, καθώς και των κανονισμών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου (ΕΕ) αριθ. 1093/2010 και (ΕΕ) αριθ. 648/2012 [2014] OJ L 173/190 (BRRD II) Άρθρο 5.

⁴ Οι στόχοι της εξυγίανσης είναι: (1) να διασφαλιστεί η συνέχεια των κρίσιμων για το πιστωτικό ίδρυμα λειτουργιών, (2) να αποφευχθούν σημαντικές επιπτώσεις στη χρηματοπιστωτική σταθερότητα, (3) να προστατευθούν οι δημόσιοι πόροι, με την ελαχιστοποίηση της εξάρτησης από έκτακτη δημόσια χρηματοπιστωτική στήριξη, (4) να προστατευθούν οι καταθέτες που καλύπτονται από την οδηγία 2014/49/ΕΕ και οι επενδυτές που καλύπτονται από την οδηγία 97/9/ΕΚ, 5) να προστατευθούν τα κεφάλαια των πελατών και τα περιουσιακά στοιχεία των πελατών, BRRD II Άρθρο 31; Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 806/2014 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 15ης Ιουλίου 2014, περί θεσπίσεως ενιαίων κανόνων και διαδικασίας για την εξυγίανση πιστωτικών ιδρυμάτων και ορισμένων επιχειρήσεων επενδύσεων στο πλαίσιο ενός Ενιαίου Μηχανισμού

Τόσο η BRRD II όσο και ο SRMR υπογραμμίζουν ότι τα μέτρα ανάκαμψης και εξυγίανσης θα πρέπει να είναι κατάλληλα και αναλογικά και να λαμβάνουν υπόψη «τη φύση της επιχειρηματικής δραστηριότητας μιας οντότητας, τη μετοχική δομή, τη νομική μορφή της, το προφίλ κινδύνου, το μέγεθος, το νομικό καθεστώς και τις διασυνδέσεις της με άλλα ιδρύματα ή με το πιστωτικό σύστημα εν γένει, το εύρος και την πολυπλοκότητα των δραστηριοτήτων της, το κατά πόσο είναι μέλος θεσμικού συστήματος προστασίας ή άλλων συνεργατικών συστημάτων αμοιβαίας αλληλεγγύης» και «το κατά πόσο ασκεί επενδυτικές υπηρεσίες ή δραστηριότητες».⁶

Ωστόσο, η διαδικασία που ακολουθείται για την εξέταση τυχόν αρνητικών επιπτώσεων στην οικονομία, εξαιτίας των μέτρων ανάκαμψης ή εξυγίανσης, δεν προβλέπει ρητά τη χρήση μακροοικονομικών στοιχείων που αφορούν στη προστασία του ανταγωνισμού. Τέτοια στοιχεία είναι οι εμπορικές ροές μεταξύ των κρατών μελών, οι οποίες επηρεάζονται όχι μόνο εξαιτίας των μέτρων που επιβάλλονται στα πιστωτικά ιδρύματα αλλά και εξαιτίας των δυνητικά αρνητικών επιπτώσεων στις επιχειρήσεις. Τα ανωτέρω μακροοικονομικά στοιχεία θα μπορούσαν να ληφθούν υπόψη από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Συστημικού Κινδύνου (ΕΣΣΚ) και εν συνεχεία από τις εποπτικές αρχές κατά την εξέταση του δημοσίου συμφέροντος που επιβάλλει τη λήψη των συγκεκριμένων κάθε φορά μέτρων (βλ. μέρος II).⁷

Εξάλλου, και στην περίπτωση των κρατικών ενισχύσεων, παρότι οι κατευθυντήριες γραμμές για τη διάσωση και την αναδιάρθρωση (RRG)⁸ όσο και οι Ανακοινώσεις, οι οποίες

Εξυγίανσης και ενός Ενιαίου Ταμείου Εξυγίανσης και τροποποίησης του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1093/2010 OJ L 225/1 (SRMR) Άρθρο 14.

⁵ BRRD II Άρθρο 2 (1) (1) και Άρθρο 32; SRMR Άρθρο 18.

⁶ BRRD II Σκέψη 14, SRMR Σκέψη 49.

⁷ Το Συμβούλιο εξυγίανσης δημοσίευσε το 2019 την προσέγγισή του για την αξιολόγηση του δημοσίου συμφέροντος κατόπιν διαβούλευσης με την ΕΚΤ και την Ευρωπαϊκή Αρχή Τραπεζών (European Banking Authority (EBA)). Η προσέγγιση αυτή είναι σημαντική διότι διασφαλίζει την κοινή αντίληψη για τα μέτρα που εξετάζονται προκειμένου την προστασία της Τραπεζικής Ένωσης. Η προσέγγιση αυτή συμπληρώθηκε το 2021 και το 2022.

SRB, 'Public Interest Assessment' (SRB 2024) <<https://www.srb.europa.eu/en/content/public-interest-assessment-0#documents>> πρόσβαση 29 Φεβρουαρίου 2024.

⁸ European Commission Communication from the Commission concerning the prolongation and the amendments of the Guidelines on Regional State Aid for 2014-2020, Guidelines on State Aid to Promote Risk Finance Investments, Guidelines on State Aid for Environmental Protection and Energy 2014-2020, Guidelines on State aid for rescuing and restructuring non-financial undertakings in difficulty, Communication on the Criteria for the Analysis of the Compatibility with the Internal Market of State Aid to Promote the Execution of Important Projects of Common European Interest, Communication from the Commission – Framework for State aid for research and development and innovation and Communication from the Commission to the Member States on the application of Articles 107 and 108 of the Treaty on the Functioning of the European Union to short-term export-credit insurance [2020] OJ C 224/2. See also European Commission, 'Competition Policy: Rescue and Restructuring Aid' (European Commission) <https://ec.europa.eu/competition-policy/state-aid/legislation/modernisation/rescue-and-restructuring_en?mselkid=8b3a0e13c3e411ec8acf4b0942cf7dcc> accessed 24 April 2022.

αφορούν στα πιστωτικά ιδρύματα (Banking Communications)⁹ ενσωματώνουν τα “κοινά κριτήρια” που αναπτύχθηκαν στο Σχέδιο Δράσης για τις κρατικές ενισχύσεις του 2005, η Επιτροπή δεν υποχρεούται να εξετάσει: 1) την πραγματική κατάσταση στις σχετικές αγορές, 2) το μερίδιο αγοράς που κατέχουν οι επιχειρήσεις που λαμβάνουν την ενίσχυση και 3) τη θέση των ανταγωνιστικών επιχειρήσεων ή τις εμπορικές ροές μεταξύ των κρατών μελών. Λαμβάνεται ως δεδομένο ότι η οικονομική στήριξη σε πιστωτικά ιδρύματα υπό πτώχευση ή που ενδέχεται να πτωχέυσουν, παράλληλα με τη λήψη μέτρων αντιστάθμισης¹⁰ ή μακροπρόθεσμων μέτρων βιωσιμότητας,¹¹ θα σταθεροποιήσει την οικονομία.¹²

Επομένως, και στις δύο περιπτώσεις, δηλαδή αφενός της ανάκαμψης και της εξυγίανσης και αφετέρου των κρατικών ενισχύσεων, γίνεται δεκτό ότι δεν υφίστανται αρνητικές μακροπροληπτικές επιπτώσεις ή στο βαθμό που υφίστανται, οι επιπτώσεις αυτές είναι περιορισμένες. Ωστόσο, όπως ήδη αναφέρθηκε, η μη επαρκής λήψη υπόψη των μακροπροληπτικών εκτιμήσεων έχει δυνητικά συνέπειες στην ευρωπαϊκή οικονομία, οι οποίες δεν είναι ούτε περιορισμένες ούτε αποκλειστικά εθνικές. Η πλειονότητα των μέτρων ανάκαμψης (π.χ μέτρα έγκαιρης παρέμβασης),¹³ τα μέτρα αναδιάρθρωσης που εφαρμόζονται στο στάδιο της εξυγίανσης¹⁴ και τα

⁹ Οι Ανακοινώσεις αυτές είναι: η Τραπεζική Ανακοίνωση του 2013 (που αντικατέστησε την Τραπεζική Ανακοίνωση του 2008), Η Ανακοίνωση για την ανακεφαλαιοποίηση των χρηματοπιστωτικών οργανισμών, η Ανακοίνωση σχετικά με την αντιμετώπιση των απομειωμένων περιουσιακών στοιχείων στον κοινοτικό τραπεζικό τομέα, Η Ανακοίνωση για την αποκατάσταση της βιωσιμότητας και της αξιολόγησης των μέτρων αναδιάρθρωσης στον πιστωτικό τομέα και οι Ανακοινώσεις παράταξης. Franz Jürgen Säcker and Frank Montag (eds), *European State Aid Law: A Commentary* (C. H. Beck, Hart, Nomos 2016), p. 283. See also Herwig CH Hofmann and Claire Micheau, *State Aid Law of the European Union* (OUP 2016).

¹⁰ Τα αντισταθμιστικά μέτρα υπερβαίνουν τα αναγκαία για την αποκατάσταση της μακροπρόθεσμης βιωσιμότητας. There Kelyn Bacon, *European Union Law of State Aid* (3rd edn, OUP 2017), pp. 359–360

¹¹ Μακροπρόθεσμη βιωσιμότητα μετά τη λήψη κρατικής ενίσχυσης επιτυγχάνεται όταν μια επιχείρηση είναι σε θέση να καλύψει όλες τις δαπάνες της και είναι σε θέση να παρέχει επαρκή απόδοση ιδίων κεφαλαίων λαμβάνοντας υπόψη το προφίλ κινδύνου της. Kelyn Bacon, *European Union Law of State Aid* (3rd edn, OUP 2017), pp. 355–356, pp. 385–391.

¹² Herwig CH Hofmann and Claire Micheau, *State Aid Law of the European Union* (OUP 2016), pp. 152 and 157. See also Judgment of 14 February 1990, *French Republic v Commission of the European Communities*, C-301/87, ECLI:EU:C:1990:67, para. 33: “If the Commission was required in its decision to demonstrate the real effect of aid which had already been granted, that would ultimately favour those Member States which grant aid in breach of the duty to notify laid down in Article 93 (3) [currently Article 107 (3) TFEU] of the Treaty, to the detriment of those which do notify aid at the planning stage”.

¹³ SRMR, Άρθρο 13, BRRD II, Άρθρα 27-29.

¹⁴ Τέτοια μέτρα είναι για παράδειγμα τα μέτρα μεταβίβασης μετοχών, περιουσιακών στοιχείων, δικαιωμάτων ή υποχρεώσεων καθώς και ο διαχωρισμός περιουσιακών στοιχείων. Τέτοια μέτρα ενδεικτικά επιβλήθηκαν στην περίπτωση της MKB Bank Zrt. Central Bank of Hungary, ‘Summary to the decision No. H-SZN-I-6/2015 of the Central Bank of Hungary on the application of the sale of business tool in the ongoing resolution process in respect of MKB Bank Zrt’ (Central Bank of Hungary 2015) < <https://www.mnb.hu/letoltes/sale-of-business-resolution-summary.pdf> > accessed 15 February 2024; Central Bank of Hungary, ‘Publication of Magyar Nemzeti Bank’s resolution action with regards to MKB Bank Zrt’ (Reference number: 4506-198/2015, Central Bank of Hungary

μέτρα κρατικών ενισχύσεων που αποσκοπούν στην υποβοήθηση της ανάκαμψης, της εξυγίανσης ή στη διευκόλυνση της εφαρμογής των κανονικών διαδικασιών αφερεγγυότητας επιβάλλουν αλλαγές στις νομικές ή λειτουργικές δομές του χρηματοπιστωτικού ιδρύματος.

Οι μεταβολές στις λειτουργικές και νομικές δομές ενός πιστωτικού ιδρύματος στην πλειονότητά τους "(α) καθορίζουν άμεσα ή έμμεσα τις τιμές αγοράς ή πώλησης ή οιοσδήποτε άλλους όρους συναλλαγών και (β) περιορίζουν ή ελέγχουν την παραγωγή, τη διάθεση, την τεχνολογική ανάπτυξη ή τις επενδύσεις".¹⁵ Τα ανωτέρω μέτρα των αρμόδιων εποπτικών αρχών, αν επιβάλλονταν μέσω συμφωνιών από ιδιώτες (επιχειρήσεις) θα απαγορεύονταν, κατ' εφαρμογή του άρθρου 101 (1) ΣΛΕΕ, ως μέτρα που νοθεύουν τον ανταγωνισμό διότι επηρεάζουν τις εμπορικές ροές τόσο των πιστωτικών ιδρυμάτων όσο και τρίτων επιχειρήσεων. Είναι φανερό ότι η έγκριση αυτών των μέτρων για λόγους οικονομικής σταθερότητας και ανάπτυξης, λαμβάνοντας υπόψη τον πρωταρχικό στόχο της προστασίας της εσωτερικής αγοράς, θα πρέπει να συμβαδίζει με μακροπροληπτικές εκτιμήσεις ως προς τις εμπορικές ροές, την προστασία του ανταγωνισμού και επομένως την προστασία της πραγματικής οικονομίας. Στο ερώτημα λοιπόν που εισαγωγικά τέθηκε, αν χρειάζεται να ληφθούν μέτρα για την ενίσχυση της μακροπροληπτικής εποπτείας στη νομοθεσία για τις κρατικές ενισχύσεις, την ανάκαμψη και την εξυγίανση των πιστωτικών ιδρυμάτων, η απάντηση είναι θετική. Το παρόν εν συνεχεία εστιάζει στους τρόπους ενίσχυσης της μακροπροληπτικής εποπτείας.

3. Ο ρόλος του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Συστημικού Κινδύνου (ΕΣΣΚ) στη μακροπροληπτική εποπτεία

Το ΕΣΣΚ είναι ένα όργανο ήπιου δικαίου, η αποτελεσματικότητα του οποίου βασίζεται στη φήμη του και στη δυνατότητά του να συνεργάζεται με εθνικές και ευρωπαϊκές αρχές, διεθνείς χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς και αρμόδιους φορείς τρίτων χωρών. Το ΕΣΣΚ θα μπορούσε να ενισχυθεί θεσμικά προκειμένου να συμβάλλει πιο ενεργά στην αξιολόγηση συστημικών κινδύνων που πηγάζουν από τους μηχανισμούς των κρατικών ενισχύσεων, της ανάκαμψης και της εξυγίανσης πιστωτικών ιδρυμάτων. Ειδικότερα, θα μπορούσαν να ληφθούν υπόψη τα εξής τρία μέτρα ενίσχυσης του ρόλου του:

2015); < <https://www.eba.europa.eu/sites/default/files/documents/10180/1486237/e6583fba-64fe-43fb-b6a3-019b6519e978/Central%20Bank%20of%20Hungary%20decision.pdf> > accessed 15 February 2024.

¹⁵ ΣΛΕΕ Άρθρο 101 (1).

- 1) Να γνωμοδοτεί υποχρεωτικά κατά τη διαδικασία λήψης αποφάσεων κρατικών ενισχύσεων, ανάκαμψης και εξυγίανσης από τις αρμόδιες εποπτικές αρχές και η γνώμη του να λαμβάνεται υποχρεωτικά υπόψη.

Στο ερώτημα αν το ΕΣΣΚ είναι το κατάλληλο όργανο να εκφέρει γνώμη ή μήπως το ζήτημα αυτό θα έπρεπε να εξεταστεί από τις εθνικές αρχές ανταγωνισμού, υποστηρίζω την καταλληλότητα του ΕΣΣΚ. Οι επιπτώσεις στον ανταγωνισμό, εξαιτίας της πτώχευσης ενός πιστωτικού ιδρύματος, πρέπει να λαμβάνονται συνολικά υπόψη μαζί με τους υπόλοιπους συστημικούς κινδύνους.

Η θεσμοθέτηση των απαραίτητων διαδικασιών αξιολόγησης του συστημικού κινδύνου από το ΕΣΣΚ και λήψη υπόψη των συστάσεων ή προειδοποιήσεων του ΕΣΣΚ από τις αρμόδιες εποπτικές Αρχές είναι πάντως ευκολότερη στο πλαίσιο της ανάκαμψης και της εξυγίανσης μιας τράπεζας από ότι στο πλαίσιο των κρατικών ενισχύσεων. Τούτο διότι την περίπτωση της ανάκαμψης και της εξυγίανσης, η διαδικασία μπορεί να προβλεφθεί στην BRRD II και στη SRMR με μια απλή τροποποίησή τους. Αντίθετα, στην περίπτωση των κρατικών ενισχύσεων η δυνατότητα προβολής συστάσεων και προειδοποιήσεων προς την Επιτροπή και η λήψη τους υπόψη από την Επιτροπή απευθείας θα πρέπει να προβλεφθεί στο πρωτογενές δίκαιο (ΣΛΕΕ) και όχι μόνο στον Κανονισμό του ΕΣΣΚ. Τούτο διότι το άρθρο 108 παρ. 2 της ΣΛΕΕ ορίζει ότι η Επιτροπή διαπιστώνει *«αφού τάξει προηγουμένως στους ενδιαφερομένους [κμ] προθεσμία για να υποβάλουν τις παρατηρήσεις τους, ότι ενίσχυση που χορηγείται από ένα κράτος ή με κρατικούς πόρους δεν συμβιβάζεται με την εσωτερική αγορά κατά το άρθρο 107, [ή] ότι η ενίσχυση αυτή εφαρμόζεται καταχρηστικώς»*.¹⁶ Επομένως, το ΕΣΣΚ μόνο έμμεσα θα μπορούσε να διαδραματίσει κάποιο ρόλο στη διαδικασία που ακολουθείται από την Επιτροπή για την εξέταση των κρατικών ενισχύσεων. Στο συμπέρασμα αυτό καταλήγουμε λαμβάνοντας υπόψη ότι: 1) σύμφωνα με το άρθρο 16 παρ. 2 του Κανονισμού του ΕΣΣΚ συστάσεις και προειδοποιήσεις δύνανται να απευθύνονται στα κράτη μέλη αλλά όχι στην Επιτροπή (με την εξαίρεση των συστάσεων του ΕΣΣΚ προς την Επιτροπή σχετικά με τη συναφή νομοθεσία της Ένωσης) και 2) ότι η Επιτροπή λαμβάνει υπόψη τις απόψεις των κρατών μελών προκειμένου να κρίνει αν η κρατική ενίσχυση είναι θεμιτή.

¹⁶ Άρθρο 108 παρ. 2 ΣΛΕΕ, οι επεξηγήσεις στις παρενθέσεις είναι από τη συγγραφέα.

Αν γινόταν δεκτός ο προτεινόμενος ρόλος του ΕΣΣΚ, το ΔΕΕ, επί δικαστικής αμφισβήτησης, θα έκρινε επί της ακύρωσης της αιτιολογικής έκθεσης της Επιτροπής σε αποφάσεις κρατικών ενισχύσεων στο βαθμό που η εν λόγω αιτιολογική έκθεση δεν θα ελάμβανε υπόψη της τις συστάσεις ή προειδοποιήσεις του ΕΣΣΚ (Άρθρα 296 και 263 ΣΛΕΕ).¹⁷

- 2) Η ενίσχυση του ρόλου του ΕΣΣΚ αναπόφευκτα συνδέεται με την αύξηση των ιδίων πόρων και ιδιαίτερα με τη δυνατότητά του για αυτοτελή λογιστική, τεχνική και διοικητική υποστήριξη, προκειμένου να ανταποκριθεί στον ρόλο του. Η ενίσχυση των ιδίων πόρων θα μπορούσε να προβλεφθεί στον Κανονισμό του ΕΣΣΚ.¹⁸
- 3) Τέλος, αναγκαία είναι η διεύρυνση των πηγών πληροφόρησης του ΕΣΣΚ, προκειμένου να μην λαμβάνει μόνο κατ' εξαίρεση πληροφόρηση σε μη συγκεντρωτικά δεδομένα, αλλά να έχει απρόσκοπτη πρόσβαση στο σύνολο των πληροφοριών σχετικά με τα πιστωτικά ιδρύματα, στα οποία επιβάλλονται κρατικές ενισχύσεις ή μέτρα ανάκαμψης ή εξυγίανσης, προκειμένου να αναλύσει αποτελεσματικά τον συστημικό κίνδυνο.

4. Συμπεράσματα

Τα πιστωτικά ιδρύματα που πτωχεύουν ή ενδέχεται να πτωχεύσουν ή αντιμετωπίζουν περιοδικές οικονομικές δυσκολίες, ακόμη και αν βρίσκονται εκτός της ΕΕ, ενδέχεται να ενεργοποιήσουν τους μηχανισμούς κρατικών ενισχύσεων, ανάκαμψης και εξυγίανσης της ΕΕ. Το παρόν εξέτασε τους ανωτέρω μηχανισμούς και το ενδεχόμενο ανάδυσης συστημικών κινδύνων από την επιβολή μέτρων κρατικών ενισχύσεων, ανάκαμψης και εξυγίανσης. Προτείνεται η ενίσχυση του ρόλου και των εξουσιών του ΕΣΣΚ ώστε να αναλύονται οι επιπτώσεις στον ανταγωνισμό στο πλαίσιο της εξέτασης των συστημικών κινδύνων. Υποστηρίζεται ότι με τον τρόπο αυτό θα διασφαλιστεί αποτελεσματικότερα ο ανταγωνισμός, η σταθερότητα και η ανάπτυξη στην εσωτερική αγορά.

¹⁷ Irofilis Pechlivanidi, *Fundamental Principles Strengthening the EU Regulatory Framework on Financial Return Crowdfunding* (Dike 2014) p. 183.

¹⁸ ESRB Regulation, Άρθρο 4 (4).